

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 22.

V Ljubljani, 15. novembra 1882.

XXII. leto.

O priučenji mišljenja.

(Spisal Franjo Gabršek.)

Vzgoja današnjih otrok ozira se, žalibog, mnogo bolj na prisvojevanje raznih znanosti, nego na vzobrazitev vlastnega mišljenja. Otrok mora vzprijemati izvanredno množino tega, kar so drugi pred njim prav ali naopačno mislili; z vlastnim premišljevanjem pa si le malo koristnega prisvoji. Njegovi možjani se napolnujejo z užé premleto hrano, sam pa se ne učí duševne hrane redno prebavljati. Od todi izvira toliko polovičarstva, toliko omahljivih značajev v poznejšem življenji. Pomankanje samostalnosti in vlastnega nagiba k dobremu in pravemu prikazuje se največ pri onih ljudeh, katerim se duševna sila razsodnosti ni užé v mladosti zadosta razvila in kateri torej vzprijemajo vse za bliščeče zlato, kar se jim podaja v svitlej lupini brez pravega jedra. Možjani tacih ljudi niso nič več podobni živemu drevesu, razprostirajočemu se na vse strani in donašajočemu vlasten in obilen plod. Njih možjani so temveč povsod prisekani in s ptujimi mladikami prepreženi; rodé plodove raznih vrst, ki imajo sicer nekaj okusa o njihovem glavnem bistvu, vendar pa niso njih pravi plodovi. Ko bi se mogle take mladike prosto razvijati, donašati bi morale kmalu boljši, kmalu slabši plod od onega na glavnem deblu, kakor je bilo namreč deblo dobre, ali slabe vrste. Užé iz tega sledí, da je priučenje pravilnega mišljenja zeló važna naloga pri otroškej vzgoji. Tú še ne zadostuje misel, da bi užé podajanje gole istine otroka dovedlo do izpoznanja njenega pravega bitstva, kajti vsak učni stavek more se od različnih strani ogledati in torej tudi razno pojmiti. Resnica pa tudi ne izhaja le od pravosti pojedinih pomisli (predstav), temveč tudi od pravosti razmerja, v katerem jih v misel jemljemo. V tem obziru je torej obrazovanje razsodnosti kot sredstva mišljenju velicega pomena. Ne priobčevanje cele resnice, temveč le notranje vzobrazovanje njegove razsodnosti obvaruje človeka vsakojakih zmot.

V pravem pomenu besede se še celó vednosti ne dadó priobčevati ali razodevati, tem manje pa spoznavanja, misli in nazori, načela ali celó pobožnost, krepost in volja. Česar si človek ni z vlastnim duševnim delovanjem pridobil, o tem še nema jasnega pojma. Zató trebé pred vsem duševne sile vzbujati, vzlasti pa mišljenje vzobrazovati. „Sam svoj je mož“. Zató mora vse sam iz sebe vzviti in obdelati. To ravno je bitstvo človeške individualnosti, da si stvarja različne pojme vsak po svoje. Pravi pojem zadeti pa je pri neizkušeni otroškega duha vendar-le zeló težkó; zató uprav je dolžnost onih, ki imajo skrbeti za razvoj otroškega duha, da mu pokažejo pot, kako se dá prava istina pogoditi. Res, da je darovitost človeškega duha v tem obziru velika, in da često človek tudi brez neposrednjega navoda pravo misel zadene, vendar niso vsi ljudje jednako

nadarjeni. Zató se je pravilnega mišljenja treba učiti, kot na pr. pravilne godbe. Samo življenje brez pouka ne vzgaja mišljenja, ináče bi morali divjaki najboljši misleniki biti. Učiti se je treba, vzlasti onemu, kdor je malo darovit.

Sredstev k priučenju pravilnega mišljenja se ne manjka. Užé priroda sama poskrbela je za to, kajti podarila je človeku jezik, katerega se vé, se mora otrok stoprav priučiti. A užé to učenje samo ob sebi mogočno vpliva na razvoj otroškega mišljenja; kajti večja ali manjša jasnost in določnost jezikove besedne skladbe, nedostatnost ali obilnost jezikovih pojmov i. t. d. vzobrazuje njegove možjane na poseben način. Vrh tega trebé otroku, učečemu se še le govorjenja, razne pojme prisposodljati z užé priučenimi, neprikladne odstranjevati, ugodne prilagati enakim i. t. d., kar vse se godí nezavestno v otroškej duši. Tudi priroda sama, obdajajoča otrokovo domovje, življenje in vzgledi njegovih bližnjih, običaji, navade i. t. d. podajajo mu dosta tvarine v premišljevanje in prisposodbljanje. Vse to pa bi se vršilo zeló zamotano in zmedeno, in težkó, da bi prišel otrok do onega izpoznanja istine, katero edino le ugaja bitstvu prirode, ko ne bi ga kdo k temu napeljeval. To dela šola, katera mu podaja nekako vodilo v nagledovanji raznih predmetov in stavkov. Pa tudi nove tvarine podaja mu šola obilo v vzobrazovanje mislenosti. Kar se na takov način za trdno v spomin vtisne, o tem je otrok prepričan. Če pa pride k temu še pomankljiva vaja v vlastnem mišljenji, tedaj je mnogo težje, ali pa celó nemogoče, na mesto takó pridobljenega prepričanja drugega postaviti.

Kakor se nam zdi, da se ob hitrej vožnji premikajo hiše in drevesa, če prav vemo, da stojé nepremično, ravno tako se ukoreninjene zmote često še potem ne moremo iznebiti, ko smo se o njenej pogrěšnosti užé prepričali. Možjani predstavljajo nam jo še vedno, kadar koli nanese prilika na-njo, ravno takó, kakor nam občutno živčevje pri urnej vožnji vedno zopet predočuje gibajoče se hiše in drevesa, ker naša občutila niso privajena hitrosti železničneje, marveč le onej vlastne hoje, pri katerej more naše okó v resnici se premikajoče predmete prav dobro ločiti od onih le na videz se premikajočih. Isto takó vidimo, da, kdor je v poznejših letih premenil svoje mišljenje, vender se navzlic novemu prepričanju ne bode mogel čisto iznebiti prvotnega mišljenja. Takov bode ob konci življenja zopet rad pristal na svoje prvo prepričanje. In to je povsem prav, kajti istina vstane vedno ista, in tek časa ne bi smel nikedar popolnem omadeževati prvobitno prepričanje, se vé, če je bilo ono pravo in smotru človeškega življenja ustrezajoče. Na drugej strani pa je tudi mnogo slučajev, ko se more poznejše prepričanje opravičevati, če namreč prvotno mišljenje ni bilo pravilno. Zató pa je ravno redno mišljenje v otroških letih zeló zeló važno; in le oni, kdor je bil tako srečen, da je užival blagotvoren navod k tacemu mišljenju, ohranil bode ves čas življenja blag in čist značaj, in ne bode se mu podajati v nevarnost, kjer bi si onečistil prvotno prepričanje. Kdor pa te sreče v svojih mladostnih letih ni užival, oni bode izpostavljen raznim vetrovom, kateri ga bodo nagibali zdaj na to, zdaj na ono stran, nalik trstju ob vodi.

Vzemimo pa, da so se zmote v možjanih užé ukoreninile, in da se tudi trudimo, odpraviti jih s pravilnim in doslednim mišljenjem, vender se nam bode to v tisočih slučajih morda komaj jedenkrat posrečilo. Ukoreninjeno zló se ne dá z lehka odpraviti. Če užé pravilno mišljenje, oslanjajoče se na razsodnost, tega storiti ne more, tem manje pa oni način duševnega delovanja, kateri zovemo navadno mišljenje. To delovanje je s pravim mišljenjem v enakem razmerji, kot bobljanje maloletnega otroka z govorjenjem modrega moža.

V dokaz temu poglejmo le v naše učilnice, kjer se učé otroci raznoterih učnih stavkov iz raznolikega obsega véde in vere. Vse to se jim podaje kot rešena stvar, ki ne potrebuje nikacega razmotranja več, in katera naj bi se torej užé sama ob sebi

smatrala kot gola istina, ne zahtevajoča nikacega vlastnega premišljevanja. To pa ne bi nikakor smelo biti, ker o marsičem, kar smatramo za golo istino, izrekli so najboljši misleniki vseh časov užé davno uničujočo sodbo, ali pa se še celó o njenej pravobitnosti zjedini niso. S takim poučevanjem napolnuje se res otroški duh z mnogobrojno tvarino; a manjka jej pravega jedra, ki naj bi vzkalilo le iz samosvoje presoje, ker le jedino to jamči dolgotrajno prepričanje. V obče pa bi bil duh naših otrok mnogo spretnejši, ko ne bi vzgojitelji sami namesto njih mislili, temveč pustili, da otroci sami mislijo.

Človek se kaj rad prepusti onemu duševnemu dremu, v katerem se odreče vsacemu resnemu sojenju ter zadovolji s tem, da ponavlja sóde družih. Zato pa se mu mora užé zgodaj vzbujati razsodnost in krepiti zaupljivost v lastno duševno silo. To se godí s tem, da se otrok kolikor móči mnogokrat napotuje k sojenju, da se mu vzbuja potreba sojenja ter da mu postane ono tako rekoč navada. Vzgojitelj naj vsikedar ne pové otroku sóda, kadar izprevidi, da more otrok sam soditi. Vpraša naj ga, kako on o tej ali onej stvari misli. Vender se je varovati vsake skrajnosti. Slepó vzprijemanje tega, kar drugi rekó, je ravno tako graje vredno, kot preglasno in drzno sojenje.

Ako hočemo torej, da naši otroci ne pozabijo vlastnega mišljenja, mej tem ko se priučevajo onemu, kar so užé drugi mislili, skrbimo za to, da se ničesa ne učé, česar ni soglasno mnenje učenjakov kot pravo izpoznalo in česar ne ustreza radoznalosti otroškega duha. Vsak stavek, katerega podamo učečej se mladini, bodi jedrovit in tako ustvarjen, da mogočno deluje na otroško vzobraznost. Pri tem ne bodimo tesnosrčni in pedantični ter ne zahtevajmo, da bi morali otroci ravno takó pojmovati, kot se to v naši glavi godí; s tem bi užé v kali zadušili lastno otroško mišljenje in nikedar ne bi vzgojili iz njih zavedenih in bistrih glav. Otroški duh napolnil bi se z meglenimi podobami, katerih ne bi mogel nikedar očistiti, in posledek temu bile bi raznotere zmote v poznejšem življenji. Vsaka blodnja pa in vsaka zmota, katero vcepljamo v možjane naših otrok, ali vsaj dopuščamo, da se to godí, bode naše otroke storila nesrečne, nas pa bode osramotila. Vsako zanemarjanje razvoja otroške razsodnosti bode se maščevalo še nad poznimi rodovi.

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

III.

Občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani.

(V 5. dan septembra t. l. ob 9. uri dopóludne v čitalnični dvorani.)

(Dalje.)

Gosp. Lapajne: Težko mi bode kaj tehtnejšega povedati od gosp. Govekarja; težko mi je ovreči, kar je navodil, kajti povedal je v občne moje misli in moja načela. Prav pa je, da se še dalje pomenimo o tej stvari. Misli se, da bode nova šolska postava s predloženo novelo dosti predrugačena, posebno, ako beremo poročila nemških učiteljev, misli se, da se bode s to novelo pričelo novo življenje, in da bode potem nova postava izvrstna. Mogoče, da se motimo. Človek je človek, in mogoče je, da poskuša kaj v tem ali unem kraji, posebno v tistih deželah, kjer je šolstvo dobro uredjeno. Nemška in češka dežela ste jako dobro uredjeni, kar se tiče šolstva; pri nas na Kranjskem in sploh po Slovenskem ni še vse tako. Jaz bi rekel, da se je po Nemškem več storilo nego tukaj. Pa tudi na Nemškem niso imeli samo šolske postave pred soboj, nego so izvrševali tudi druge namene. Naše šolstvo še ni na tej stopnji — posebno pri nas na Kranjskem ne. V tem obzira je boljše v sosednih deželah na Štajerskem in v Primorji. Jaz bi se drzil trditi, da je pri nas 13% mladine, ki ne hodi v šolo, a to je veliko število, ako pomislimo,

da marsikaki kmet plačuje šolski davek, a njegovi otroci pa ne uživajo šolskega pouka. Zatorej bi treba bilo, da bi se v tej zadevi to vse zboljšalo. — A kaj je z novelo? če jo pogledujemo, vidimo nekaj novih paragrafov, katerih ni bilo v šolskeji postavi od leta 1869., in ki niso kaj praktični; nad mnogimi paragrafi pa se potem pameten pedagog ne more spodtikati; vendar pa so se nad njimi spodtikali nekateri nemški pedagogi — in imajo morda s svojega stališča tudi prav.

Ali če pomislimo, da je to novelo predložila zdanja vlada, če premislimo, kakšen dober namen ima zdanja vlada nasproti národom, katere hoče pomiriti, in za katere hoče, da bi vsi v sporazumljenji živeli, če pomislimo, da zdanja vlada pripoznava, da je národni jezik prvo sredstvo za izobraževanje mladine sploh, če pomislimo, da se pri nas Slovencih pokazujejo, da so v uredih in v šoli že tudi priznali naš jezik, če premislimo, da je tudi v srednjih šolah in v učiteljišču že začetek storjen, — tedaj pričakujemo, da bo zdanja vlada tudi pri ljudskih šolah odstranila, kar naš napredek zavira.

Jaz bi tedaj rekel, da vlada nima slabih namenov, ako je to novelo predložila, ter bi rekel, da smemo z mirno vestjo zdanji vladi to novelo prepustiti; ta jo bo užé tako izpeljala, da bo národom avstrijskim na korist, posebno nam Slovencem.

Če nadalje pomislimo, da imamo v državnem zboru možev, kateri imajo srce in se bodo užé potegnili za pravi napredek našega ljudstva sploh in učiteljstva, ne bom pregrešil se, če rečem, da naj „Slov. učit. društvo“ izjavi z mirno vestjo, da to reč prepusti vladi in zdanjim slovenskim národnim poslancem. (Glasovi: Dobro!)

Gosp. Brezovnik: Predno se začnè o predlogu gosp. Lapajnetu govoriti, dovolite mi, da v kratko naznačim stališče našega Štajerskega učiteljstva gledé nove šolske postave.

Pri občnem zboru „Slovenskega učit. društva“ rekel je naš obče štovani g. Tomšič, kakor se bere v „Učit. Tov.“ l. 1871., da smo imeli nekaj udov iz Primorja, a mnogo iz Štajerskega, a zdaj mislim, da nima društvo na vsem Štajerskem ni 3 udov, da je pa tako, vplivajo razni vzroki zunanji in notranji.

Ne bom dalje odkrival raznih vzrokov, ker se vežem na bodočnost. — Začetkom tega leta prevzel je zopet gosp. Praprotnik uredništvo „Učit. Tov.“ v svoje roke.

Štajersko učiteljstvo nadejalo se je dobrega od tega gibanja, katero se je začelo v slogu kranjskih in Štajerskih učiteljev. Naročilo se je mnogo Štajerskih učiteljev na „Učit. Tov.“, in Štajersko učiteljstvo je začelo tudi sodelovati pri tem listu. Če razmere ostanejo zanaprej, se bo s prihodnjim letom število sodelovalcev in naročnikov podvojilo; ali današnji predlog navdaja me sè strahom, in Štajersko učiteljstvo ne more s Kranjskim tako dolgo delovati, dokler ne bode gotovo, da je ono v svoji večini pripravno, delati za pravi národni napredek.

Če vam je mar sloga in vzajemnost vseh slovenskih učiteljev, treba, da vsa slovenska društva v eno združijo. Zarad tega vas prosim, nikarte danes sklepati o tej reči. Naj že bo, kakor pravi poročevalec ali kakor pravi Lapajne, da smatra to novelo za en korak bolje, ali ne izrekajte se še danes za to novelo in prepustite času, da se pokaže, ali je ta novela koristna ali pa škodljiva za razmere slovenskega ljudstva. (Dobro! Dobro!) Treba se ozirati nekaj tudi na Štajersko metropolo, na naše mnenje; torej gospodje nikarte se igrati s tako rečjo, pokažite svoje rodoljubje in počakajte vspeha, ker bodite preverjeni da vsak tak sklep, kakor ga predlagate, bi imel pogubne nasledke. Bolje je reči: Videant consules . . ., kakor pa da danes tako hitro tak sklep poprimemo.

Čast mi je torej razložiti stanovišče, katero zavzamem kot zastopnik učiteljskega društva Celjskega, nu nikarte misliti, da me je v ta namen Celjsko učiteljsko društvo volilo. Ta volitev se je zgodila pred 5 tedni, tedaj poprej, nego smo videli, da to pride na dnevni red. Izvoljen sem, da tukaj pokažem svoje rodoljubje in da z dobro

svojo voljo sodelujem s svojimi Kranjskimi tovarši. Veseli me, da bom svojim tovarišem povedal, kako smo se združili, ali se bom moral tožen vrniti domov, ker smo žalostno stvar dokončali, ker so se Kranjski učitelji izrekli zoper to, kar je Štajerskim učiteljem najdraže. To je v kratko, kar sem vam imel reči. V vaših rokah je tedaj prihodnja sloga Štajerskih in Kranjskih učiteljev. (Dobro! Živio!)

Gosp. Lapajne: Naj mi bode zdaj dovoljeno dostaviti, kar sem poprej pozabil, da bi bil omenil, kako drugi sodijo o novih šolskih odnošajih, kako drugi sodijo o tej noveli. Kaj so nemški učitelji rekli? 2000 se jih je zbralo, in so to šolsko novelo popolnoma zavrgli. Oni so sami priznali, da je v šolskej noveli mnogo toček praktičnih, ali proti nekaterim paragrafom so se spodtikali, in zavolj tega so jo zavrgli.

Želí se, da bode šletno šolsko obiskovanje. Pri nas še 6letno ni. Vsako dete hodi le 3—4 leta v šolo. Dete pri nas hodi le 3—4 leta v šolo. Koliko dece je pri nas, ki bi hodili 8 let v šolo? Zadovoljimo se, ako hodi 6 let. Mimogrede, to je paragraf, nad katerim se jih mnogo spodtikuje. Nemški učitelji samo nekaterih paragrafov niso prevzeli; kako so češki učitelji sklenili, ne morem na tanko povedati, Mariborski učitelji so odobrili novo šolsko novelo. Pri nas se tudi lahko spotikamo nad nekaterimi postavami, ali ako pomislimo, da je marsikatera postava dobra, ali ni koristna, ako se ne da izpeljati, to veljá tudi morebiti o tej noveli. Saj smo se užé tudi drugih postav strašno bali, pa ko smo videli, da so izpeljevalci ljubeznjivi, so jih v dobro národu vedeli ukreniti; tedaj upajmo, da bo tudi ta nova šolska novela prišla v taki formi na dan, da jo bomo veseli. Kaj nam pomaga, ako se na Kranjskem 8 let šola obiskuje, če bi pa vlada samo nemške šole imeti hotela. Jaz bi rekel: če imamo tako vlado, katera skrbi za pomnožitev šolske literature, s tem je več za napredek storjeno, nego če nam nemški „Schulverein“ 10 šol vstroji. Jaz bi priporočil, da z mirno vestjo to novelo prepustimo našim slovenskim poslancem.

(Konec prih.)

Novice

pa

Dr. Janez Bleiweis.

XXXV. 1877. „Dvodnevni božični prazniki niso prinesli nikakih novic in nikakih dogodeb, po katerih bi se bil spremenil položaj notranje Avstrijske politike, a tudi v obče vnanji položaj monarhije naše ne. „Mir ljudem na zemlji!“ ostal je — glas vpijočega v puščavi“.

Tako milo je zaznamenjal začetek novega leta dr. J. Bleiweis, kateri je v petin-tridesetem tečaju spisal na pr.: „Kako stoji z uravnavo zemljiškega davka. Bolj na drobno o zložbi zemljišč. Tudi sadnim drevesom je treba gnojiti, pa kako? O postavi za plemenske bike. Sol v kmetijstvu. O vcenitvi zemljišč z ozirom na uravnavo zemljiškega davka. Kako se dadó senožeiti zboljšati s prav majhnimi stroški. Kaj naj se iz kmetijstva učí mladina kmečkih starišev v nadaljevalnih šolah. Milost naši domači živini. Ali naj se sadna drevesa presajajo v jeseni ali v spomladi. O sljavih kravah. Pomanjkanje slame, — njega nasledki, in kako mu v okom priti. O vaganji goveje živine. O popotnih učiteljih kmetijstva. Kako odpraviti bradovice po životu goveje živine. Napake o napajani naše domače živine. Z enim vajetom voziti je velika napaka. Vodila srečnega gospodarstva. Če kmetovalce nesreče na polji zadenejo. Gospodinje včasih največe sovražnice kmetijskega napredka. Dragina govejega mesa. Ozir po Avstriji z gospodarstvenega stališča. Kako dualizem v zvezi z liberalizmom skrbi za kmeta in obrtnika, pa za nas vse. Kako konje krmiti. Kje je mavec (gips) dober, kdaj in kako. Kako naj

gospodar skrbi za živino svojo, da mu daje dobre dohodke. Kuhinjska, živinska, gnojivna sol. Umen gospodar mora poznati razločke med živinsko klajo. Različna vrednost različnega živalskega gnoja. Ali so popotni učitelji kmetijstva potrebni. Tri glavna vodila, kako naj gospodar ravná s hlevskim gnojem. Koliko živine naj gospodar čez zimo preredi. C. k. nadzorniki kmetijstva. Kdo je kriv našega žalostnega državnega denarnega gospodarstva. Zlate besede našim gospodarjem itd.“

O velikih državnih vnanjih in notranjih razmerah govorijo spisi na pr.: Novice iz Turčije in o Turških zadevah. Nemško-avstrijsko liberalno novinarstvo in vzhodno vprašanje. Kaj bode konec dolgočasnih konferenc v Carigradu — boj ali mir? Turška politika — muhasta. Štirje mali faktorji (Črnagora, Srbija, Grška, Rumunja) o Turškem vprašanji. Kaj počno druge države, ko se Rusko-turška vojska prične. Vojska („Vojska s Turkom je potisnila vse druge dogodbe v kot. Česar je želel vsak, komur srce človeško v prsih bije, da se zgodi, zgodilo se je na sv. Jurija dan, — Rusija je vojsko začela s Turškimi barbari, o katerih tudi naše narodne pesmi vedó veliko grozovitosti pripovedovati. Ni tedaj čuda, da vroče simpatije Slovencev spremljajo Rusko armado na njenih potih, vsaj bñje sveti boj za človečanstvo, kristjanstvo in slovanstvo“ itd. 143. gl. 138). — Rusko-turški boj in pa Angleži. Zakaj so judovski časniki v Avstriji zoper Ruse in držé s Turki (190. 316). „Plevna je padla — te tri besede so šle včeraj kot blisk od ust do ust po mestu; z nepopisljivim veseljem navdajale so vsacega človekoljuba, hudo potrle pa poturčene sovražnike slovanske Rusije. S padom Plevne je konec zagotovljen barbarstvu Turškemu v Evropi, kakor mu je s padom Karsa zadnja ura odbila v Aziji. Milostljivi Bog se je usmilil večstoletnega trpljenja slovanskih kristjanov na jugu in blagoslovil orožje rešiteljice Rusije. Slava junakom Ruskim! Se vé, da véliko delo ni do konca še rešeno, in da pride še važnih vprašanj na dnevni red, ki danes še znana niso, al danica južnemu slovanstvu stojí na nebu in ne bode izginila več, ako Bog dá in sreča junaška (401)!“ — Slovansko morje (59). Dualizem v Avstriji grozno draga stvar. Ogerske finančne in druge razmere pa prevzetnost Magjarska. Dvojna pošast, s katero Magjari skušajo vzdržati gospodstvo svoje v Avstrijski državi. Misli o pogodbi z Ogersko (245. 295. 335. 348). O panslavizmu (271). Ljudske in srednje šole v Avstriji (413). Nova davkowska postava v zbornici poslancev. Slovenski jezik dandanes v slovenskih deželah itd. —

Deželni zbor. „Polnoči je v soboto zvečer odbilo, ko se je končal letošnji deželni zbor, ki je, kakor je dr. Bleiweis v poslovnem svojem govoru pravo rekel, delati moral „mit gebundener Marschruthe“. Ko so se prejšnje dni obravnave mirno vršile, bile ste zadnji dve seji hudošumni (135)“. Kranjski deželni zbor je razpuščen in nove volitve poslancev so napovedane, zato pozor volilci! Kaj treba posebno našim županom po kmetih. . Poduki o volitvah. . Prihodnje volitve in manevri Tagblattovcev. Rojaki (209)! Po volitvah. Našim volilcem! Spomini na volitve v deželni zbor Kranjski (l. 22 — l. 31). Tabor v Udmatu prepovedan (249) itd. — Kakor o zboru deželnem in državnem, tako je hude borbe imel tudi o Matici, kar ob kratkem opisuje (39): „Poslednji občni zbor Matice naše je zopet odkril, kar je marsiktera blaga dušica slovenska smatrala že za poravnano. Ko je l. 1863 z navdušenimi klici v Novicah se ustanovila Matica Slovenska in so jej rodoljubni možje z ustanovami, ki jih kaže Koledar Matični za l. 1865, na pomoč prihiteli, bili smo Slovenci enih misli, enega srca, in po njihovih načelih osnovala so se njena pravila. Ko pa je 5 let potem na Dunaji začela pihati sapa brezverstva, ki si je pridala priimek „liberalizma“, zanesenega iz Nemčije tudi v Avstrijo, ni bilo več samo „giovine Italija“, ampak rodili so se kmalu tudi „mladonemci, mladočehi“, in po téh, se vé da tudi „mladoslovenci“. Od onega časa pa nastali so razpори, ki

žalibog segajo v politično, družbeno in še celó v rodbinsko življenje ter ovirajo vzajemno delovanje na blagor domovine ter razdirajo, kar je v edinosti zidano bilo. Da bi že pred 15 leti ne bili narejali čitalnic in sokola, ne naredili bi jih menda danes več. Ni tedaj čuda, da ob času nastalega liberalizma ni bila stara Matica nekaterim mladim prevročé krvi več po godu; osnovali so njej nasproti že l. 1872 mlado Matico, kateri so imé dali „pisateljsko društvo“ z vsakojakimi nameni . . . Odbora Matičnega dolžnost je po naših mislih čuvati nad tem, da se z ustanovami ravná po predpisih društvenih; v ta cilj in konec bo gotovo z zahvalo sprejel in mora sprejeti vsak nasvèt, vsak rokopis, v katerem veje oni duh, ki je med Slovenci vladal takrat, ko se je ustanovila Matica in ko nismo še poznali „Bismarkovega liberalizma navzetih mladoslovencev, ampak le slovenske rodoljube“.

Letopis Matice Slovenske je vredoval dr. Janez Bleiweis, kot predsednik od l. 1877 do 1881, in to je 24. knjiga njegova. Kakor je v Letopisu l. 1876 k „Nekoliko odlomka iz Korana“, poslovenil M. Verne, spisal „Predgovor“ (160—162); tako ga je l. 1877 sestavil k „Nebeške komedije I.“, poslovenil J. Koseski (233—4). Razun tega je priobčil v njem: „Pisma Jarnikova Stanku Vrazu (str. 149—158). Listi, katere je Prešern Vrazu pisal“ (158—164). Pa „Ein neues lied von den kraynerischen bauren“, poročá dr. Janez Bleiweis (str. 200—201). Zarad sestavka „Možgani“ zagovarja se v Novicah (63). „Kaj Valvazor kratkočasnega pripoveduje o starih Kranjcih in Kranjcih“. Govoril dr. Jan. Bleiweis pri besedi Ljubljanske čitalnice (82—85). — „Nulla dies sine linea“ — je menda zopet načelo sl. državne policije, t. j. nemila roka njena zasega enkrat Slov. Narod, drugi pot Slovenca, tretji pot Novice — potožil je vrednik (32). — „Z letom 1878. nastopijo Novice svoj 36. tečaj. Dobro znanim po vsem Slovenskem, pa tudi zunaj mej Slovenije ni jim treba na dolgo in široko razkladati svojega programa; zato rečejo le to, da, kar so bile 35 let, ostanejo nepremakljivo tudi v prihodnje: neutrudljive delavke za narodne pravice njegove na stališči državopravnem. Trojne svetinje staroslovenskega gesla tudi v prihodnje ne bodo zatajevale, kakor tudi popolne neodvisnosti svoje nikomur prodale, naj pridejo časi kakoršni koli (402)“. — „Kaj vse nam bo prineslo novo leto, pravi k sklepu v „Oziru na l. 1877“, to sam Oni vé, ki narodom véliko pratiko piše (415)“.

XXXVI. 1878. „Prvega lista novega leta ne moremo bolje začeti, kakor da ga začnemo z dvema iskrenima željama. Prva je ta, naj bi mili Bog dal, da nastopi v Avstriji taka sistema, po kateri vsi narodi njeni postanejo ravnopravni v vsem; taka ustava bode vse narode zbrala pod svojo streho, zadovoljnost bode kraljevala povsod, in ustavovorni bodo potem vsi državljani Avstrijski. Da si dozday Nemci in Magjari pekó posebno pogačo, to je ravno tisti vsemu svetu znani črv, ki že leta in leta gloda na organizmu Habsburške monarhije. Druga vroča želja pa je, naj bi Rusom kmalu obveljalo, Turškega jarma rešiti naše brate na jugu, ki so se vzdignili za sveti križ in zlato svobodo. S tema iskrenima željama stopimo v mlado leto. Bog pomozí (7)!“

Po teh iskrenih željah je dr. Jan. Bleiweis v šestintridesetem tečaju priobčil na pr.: „Nekoliko opominov našim gospodarjem. Kmetovi gospodarski zapisniki. Živinska sol pred državnim zborom. Kako ob potih kmetijskih posestev posaditi sadno drevje. Petero rastlinam potrebnih življejev. O vremenskem prerokovanji. Kedaj in zakaj zemlja peša. Koprive. Kako predenico v različnih krajih pokončujejo. Napačna razmera med tem, kar posestniku nese kmetijstvo, in kar kapital v denarji. Današnji stan gozdov. Nova mašina smetanica. Koliko naj se živini, posebno goveji, daje solí. Kava pred državnim zborom Dunajskim. Dobra setev, dober pridelek. Zakaj propadajo kmetijstva. Mala loterija velika ordrtija. Kako naj gospodar obdeluje senožeti. Skušnje z novim

krompirjem. Sosed Zanikernik. Kako iz kapnic pregnati živalice močelke. Še kaj o uravnavi gruntnega davka. Odrpto pismo družbe kmetijske Kranjske planinarjem v Bohinji in Tominu o umnem mlekarstvu in sirarstvu. Nadloge kmetijstva. Kukovica. Kako izrežati nizka drevesa ali pritlikovce. Nikar upihavati gorečih petrolejevih lamp. Kdaj je najboljši čas les sekati. Kmetijske zadeve v letošnjih deželnih zborih. Kako naj se kuri, da se drv prihrani. Šota — velik zaklad, a žalibog, premalo ga poznamo itd.“ —

Z državopravnega in bolj občnega stališča pisal je: „To vam te dni potlačeni hodijo turkofli, kar Rusi, Črnogorci in Srbi mrtvaški zvon zvonijo Turkom. Pa kako da ne bi bili Ljubljanski turčini tako potrti, vsaj tudi oficijozna „Presse“ britko toži, da so nade Ogrskih državnikov po vodi splavale, česar so, kakor pravi, naše nesrečne notranje zmešnjave krive. Pač pozno pride to spoznanje! Kdo pa je kriv „dieser unglücklichen innern Wirren“? — kdo drug, ko tista dva naroda, ki hočeta gospodovati v Avstriji (22)!“ — Sofija, glavno mesto Bolgarije. Se li dá Turek prestvariti v omikanega človeka. Enajsta ura bije. Čemu ima biti zdaj kongres. Car Ruski in narod Ruski (67). Izgledi Avstrijsko-ruske vojske. Avstrija in slavjanski jug. Bosna in Hercegovina — nekdanj Hrvatska zemlja. Ruske in Angleške finance. Če pride do vojske med Angleži in Rusi, kak jej utegne biti konec. Razložek narodov jutrovih in večernih dežel (Hammer-Purgstal). Denar v politiki. Ruskega cara beseda v Moskvi. — Počitnice državnega zbora. Svoji k svojim (28). Dualizem v številkah. Ali bode iz te moke (Avstro-Ogerske) kaj kruha. Avstrija na skoku. Avstrije prihodnost. Toplice v Lipiku v Slavoniji. O shodu federalistev. Poslednje znamenje Avstrije (Nationalbank). Pogled na Ogersko pred volitvami. Avstrijsko-Ogerska armada v Bosni in Hercegovini. Več svitlobe, več svitlobe (282). Kako se imate Bosna in Hercegovina prihodnje vladati. Jugoslavenski program (385). Nova dualistična nevarnost za Avstrijo itd.

Naprej slovenski jug! pesem J. Koseskega je (l. 36) ponatisniti dal s kratkim pojasnilom. — Letopis Matice Slovenske za l. 1878 vredil v štirih delih, in v njem (str. 20—34): Življeji človeški in njih upliv na organizem človeški. Prirodopisne-fiziološke črtice. Spisal dr. Jan. Bleiweis. — Stare hiše naše Ljubljane z zgodovinskimi črticami po gradivu pl. Radiča in dr. Lipiča. Opisal dr. Jan. Bleiweis za berilo v čitalnici Ljubljanski (140—149) v Novicah, kjer proti koncu pravi: Spomine na staro Ljubljano sklenemo z opominom: Ti — nekdanj po obrazu svojih hiš zvana bela Ljubljana — ostani bela na veke po trojnem svojem starodavnem geslu: trdna kakor skala o veri svojih pradedov, — kakor hrast neomahljiva o zvestobi do vladarja, — brez madeža čisto bela — slovenska!“ — Zgodovinska črtica o hiralnici Ljubljanski (392—3). — O prestroji srednjih šol — jako zanimljiv sestavek (209—218). — O slovníku govorí (167) in o vzajemnem jeziku slovanskem (281). — Deželni zbor pred 300 leti (155—6) rekši: Ta zanimivi članek smo posneli z obširnega sestavka v „Kärnt. Volksst.“, ki nam kaže, da federalizem, ki je naš vzor, ne bi bil s trte zvita oblika Avstrije. In če zdaj še družega nič, vsaj — meminisse juvat“. „Slovesen je bil moment, ko so narodni poslanci 5. oktobra zbornici izročili a dreso do Njegovega veličanstva in je bilo to pismo, dostojno pa odkritosrčno in tehtno zloženo, v slovenskem in nemškem jeziku brano. Bralci naši najdejo to važno pismo na drugem mestu (str. 324); danes le to povemo, da dr. Jan. Bleiweis je v seji 7. dne t. m. utemeljeval adreso, t. j. bolj na drobno razložil vzroke, zakaj so narodni poslanci prisiljeni obrniti se do cesarja samega. Besede govornika so na več mestih hudo razburile gospode nemškutarje na desni strani in zbora predsednik ga je naposled ostro okregal, da se je drznil, zbor imenovati nepostaven (str. 332—3). Se vé, da se je zgodilo, kar se je naprej videlo ... Poslanci naši pa z dobro voljo lahko rečejo: Diximus et salvavimus animam nostram (326).“

To leto je obhajal dr. Janez Bleiweis svoj sedemdeseti god in ž njim ves Slovenski, malo da ne ves Slovanski narod. Tudi Novice so se bile opravile praznje, prinesle sliko „Oče dr. Janez Bleiweis“ in „Pesen k njegovi 70letnici“ iz kamnopa Blaznikovega v prilogah, ter so posebej in v listu popisovale Bleiweisovo svečanost (373—398), ktero glej najbolje v knjigi, ki jo je sestavil A. Bezenšek (v Zagrebu l. 1879. 8° str. 96). — V Novicah (l. 48) nahaja se naslednja „Zahvala: O svojem 70. rojstnem godu doživel sem radosti, koje bi se nikdar ne bil nadejal. Prijatelji od blizu in iz daleka, iz slovanskih in nemških pokrajin, združeni in posamezni, zastopniki društev, zavodov, mest, sel itd. donesli so mi mnogobrojnih dokazov svoje ljubezni in naklonjenosti ustmeno in pismeno, in došlo mi je toliko častnih listin, pa tudi dragocenih umotvorov in krasnih tvorin iz ženskih rok, da ne zmagam besedi, s kojimi bi izrazil občutke svojega globoko ginjenega srca. Sam dobro vem in se radujem temu, da vsa ta odlikovanja ne veljajo tolikanj meni, posamezniku, marveč dobri in vzvišeni stvari, koji služim doslej 36 let; a zarad tega mi dolžnost srčne zahvale nikakor ni manjša. Tolikeya veselja ves presunjen morem javno svojim prijateljem, vsem skupaj in vsakemu posebej, le s slabimi besedami objaviti svojo najtoplejšo zahvalo za tolika preljubeljiva čestitanja z najiskrenejšo željo: naj Bog vsemogočni milostivo izvrši vsa vsa voščila, koja so bila tako topla naglašana o nepozabljivih dneh 17., 18., 19. novembra t. l. od predragih mi prijateljev. V Ljubljani dne 26. novembra 1878. Dr. Jan. Bleiweis“.

In v vabilu na naročbo kaže: „Novice so letos novembra meseca sè sedemdesetletnico svojega utemeljitelja doživele toliko časti, da po njej vse pomlajene nastopijo ob novem letu svoj 37. tečaj. Načela njihova ostanejo ista, ki so jih vodila dolzih 36 let. Kakor so neumorno na polji kmetijstva, kjer je mnogo ledine še, delale za telesni, v mnogih družih obzirih pa za duševni blagor naroda slovanskega, — kakor so vedno brez strahú, če tudi je pisano gledal protivnik, borile se za svetinje njegove, — kakor so zmiraj le v federalistični sistemi vidile zadovoljnost narodov Habsburške monarhije in v tej zadovoljnosti Avstrijo močno, — kakor so ves čas trdile vzajemnost slovansko in so duševno naslombo iskale pri sosednih svojih bratih unstran Sotle, tako ostanejo tudi v novem letu, ne obupaje, da v novi Avstriji zvedrila se bodo vremena tudi Slovanom njenim (406)“.

Učne slike iz zgodovine.

(Piše **Tone Brezovnik**.)

(Nadaljevanje, glej str. 251.) *)

IV. Sokrat.

Tako je učil ta najslavnejši grški modrijan. Vse žive dni si je prizadeval, da bi popačene in razuzdane Atenjane poboljšal. Toda velika večina spridenega národa ni hotela razumeti vzvišenih njegovih nauk. Nakopal si je celó mnogo sovražnikov, ki so ga črtili in zasmehovali za to, ker je pri vsaki priliki zagovarjal resnico ter je odkritosrčno grajal zmotnjavo in krivico. Posebno so mu nasprotovali Sofisti, ki so prej za drage denarje zapeljevali Atensko mladino, a zdaj so imeli učilnice po večjem prazne.

Ti malopridneži so nazadnje Sokrata tožili pri sodniji, da tají domače bogove ter da s svojimi nauki zapeljuje in pači mladino.

Sokrat, takrat že 70 let star, se ni hotel braniti z dolgim in lepim govorom, niti s solznimi očmi hotel ganiti sodnike ter jih prositi milosti, kakor je bila v Ateni navada,

*) Zaradi spisa „Učiteljskega zborovanja“ nadaljujemo te slike še le zdaj, ter č. g. g. bralce prosimo, da nam to prizaneso.

ampak ponosno je stopil pred porotnike ter rekel, da ne zasluži smrti, nego da naj bi ga na državne stroške oskrbljevali v pritanéji*).

To odkritosrčno govorjenje je sodnike zeló razkačilo. Obsodili so ga na smrt in sicer, da mora strup piti. Mirno je Sokrat poslušal smrtno obsodbo ter je brez straha čakal smrti, mej tem ko so njegovi učenci s solzami v očéh tiščali v sodnike ter jih prosili, naj jim izpusté ljubljene učitelja. Bilo je vse zastoj. Beriči so najmodrejšega grškega moža vklenili v železje ter ga peljali v ječo, kamor so ga spremili mladi njegovi tovariši, ki so tudi zdaj še vsak dan prihajali krepčat svojo dušo s prelepimi njegovimi nauki.

Poskušali pa so tudi, da bi ga rešili grozne smrti. Podkupili so jetničarja, da je neki večer pustil vrata odprta. Veselo stopijo hvaležni učenci pred svojega učitelja, ter ga prosijo, naj ž njimi zbeži, kajti poskrbeli so, da bo srečno prišel čez državno mejo. Sokrat nikakor ni hotel ponudbe vzprejeti, ampak ostro je posvaril mlade tovariše, ter jih opomnil, da mora človek postavam zmiraj pokoren biti.***) „Oh“, zdihoval je Apolodor, „pa zakaj moraš tako po nedolžnem umreti!“ Smehljaje zavrne modri Sokrat: „Ali bi naj po zasluženji na smrt obsojen bil?“

Drugi dan stopi berič v ječo in prinese kupico strupene pijače. Mirnega srca vzame Sokrat strupeno pijačo, priporoči se v pobožni molitvi Bogu, nastavi kupico k ustam in jo popije do dna. Strašno so zdaj začeli njegovi prijatelji jokati in zdihovati. Umirajoči učitelj jih posvari, naj molčé. Vse je potihnilo. Sokrat se zavije v plašč ter stopa sem ter tje. Na to se uleže ter mirno zaspí na veke.

Tako je nedolžno poginil najboljši, najmodrejši in najpravičnejši Grk (399 pr. Kr.), obsojen od nehvaležnega svojega národa. Po njegovi smrti so še le spoznali Atenjani njegovo nedolžnost. Vse mesto je žalovalo po njem, postavilo mu v čast spominke ter ga skoro po božje častilo.

D o p i s i.

Iz Štajerskega. A) C. kr. deželni šol. svét. V seji 21. sept. 1882. dovolilo se je ustanovljenje napredovalnega tečaja na ljudski šoli v Gusswerku in razširjenje ljud. šol v Krumegg-u in Mettersdorfu. Mariji Kontschak v Mariboru pa se je dovolilo, da začné delalni napredovalni tečaj. — Na ljud. šoli so bili imenovani: Fr. Vrečko (def. poduč. v Slov. Gradci) za nadučitelja v Št. II pod Turijakom; Mart. Lorger (z Kranjskega) za učitelja v Št. Lenart pri Laškem; Iv. Pichlhöfer za podučitelja v Fürstenfeld in Franjica Reierschütz (iz Planine) v Loko; Ana Bergler pa za učiteljico ročnih del v Turnau-Grassnitz.

B) Sposobnostne preizkušnje v Gradci. V dan 25. sept. t. l. začele so sposobnostne preizkušnje. Imej Slovencev dostali so je sledeči gg.: Jos. Cizelj (Lembach), Iv. Farkaš (Negova), Jos. Freuensfeld (Svetinje), Bl. Jurko (Razborje), K. Kottnigg (sv. Duh pri Lučah), M. Majcen (Dobrna), Jos. Mesiček (Brežice), Fr. Pečar (sv. Benedikt), Iv. Povh (Weinburg), T. Pušenjak (Kapela), Fr. Rakuša (Holm), M. Repič (Novacerkev), S. Šalamon (sv. Barbara), Er. Slanc (Dobova), M. Strgar (Podgorje), Fr. Suhar (Slivnica pri Mar.), M. Šmid (Slivnica pri Celji), H. Tribnik (Jarenina), Al. Trobej (Rečica), Al. Trobiš (sv. Peter), Iv. Živko (Slivnica pri Mar.) in gdč. Mar. Formacher žl. Lilienburg (iz Kozjega) iz slovenščine, Jos. Vut (Št. Lenard). — Vprašanja pri pisni preizkušnji so bila: Pedagogika. a) Das mechanische und das verständige Gedächtnis sind zu erörtern, und es ist darzutun, in wie weit das mechanische Gedächtnis wichtig, und wie dessen Pflege einzurichten sei. b) Es ist eine kurze Uebersicht der Grundsätze des Unterrichtes zu geben, darauf der Grundsatz »Unterrichte dauerhaft« eingehend zu besprechen. c) Ferd. Kindermann. — Slovensko. a)

*) Pritanéji je bilo poslopje, v katerem so se posebno zaslužni Atenjani na državne troške do smrti oskrbljevali.

**) Sokrat je rekel: „Živel sem prostovoljno v tej državi; kdor prostovoljno v kaki državi živi, pripozná molčé njene postave; kdor pa postave kake države pripozná, se mora v vseh slučajih po njih ravnati; kdor se mora po postavah kake države v vseh slučajih ravnati, se ne sme niti krivičnim njenim naredbam odtegniti — torej: ne smem se niti krivičnim naredbam postav odtegniti“. (Platonov Kriton.)

Kakoršna setev, takošna žetev. *b*) Jernej Kopitar. *c*) O rabi nedovršnikov. — Nemško. *a*) Im Glücke nicht vermessen, im Unglücke nicht verzagt! *b*) Es ist der Vorgang bei der Satzverkürzung anzugeben und die Gliederung der Participialsätze auf Grund von Beispielen zu besprechen. — Zemljepisje in zgodovina. *a*) Es sind die Gruppen und die bedeutenderen Gipfel der südlichen Kalkalpen anzugeben. (Mit Zeichnung.) *b*) Die Ebenen und grösseren Thäler in Steiermark. *c*) Premisl Ottokar II. als Regent von Steiermark. *d*) Reformen Josefs II. — Prirodopis. 1. Es sind die bei den verschiedenen Ordnungen der Säugethiere vorkommenden Gliedmassen zu charakterisieren. 2. Vergleichung der Herbstzeitlose mit dem Frühlingssafran. — Prirodoslovje. 1. Die in der Natur am häufigsten vorkommenden Verbindungen des Calciums sind mit Rücksicht auf Krystallisation und chemische Zusammensetzung namhaft zu machen und das Kalkbrennen und Kalklöschchen zu beschreiben und zu erklären. 2. Wie wird durch Electricität Magnetismus und durch Magnetismus Electricität erregt? — Računstvo. 1. Zwei Arbeiter sollen einen Graben von 435 m. Länge reinigen; der eine macht täglich 42 m., der andere 45 m. fertig; wann wird die ganze Arbeit fertig sein? (Gleichung.) 2. Die Gleichung $\frac{25}{x} - \frac{(5-x)}{x} = 3$ ist aufzulösen. 3. In einem Bergwerke befinden sich zwei Dampfmaschinen; die eine schafft alle 2 Minuten 7 Hl. Wasser aus einer Tiefe von 84 m., die andere alle 3 Minuten 10 Hl. aus einer Tiefe von 108 m. In welcher Zeit würden beide Maschinen zusammen 2550 Hl. Wasser auf eine Höhe von 120 m. zu bringen im Stande sein? *d*) (Za kandidate.) Der Bestand eines Waldes ist gegenwärtig 10800 Kubm.; wie gross wird derselbe bei einem jährlichen Zuwachs von 3% nach 10 Jahren sein? 4. (Za kandidatinja.) Jemand leiht 2500 fl. zu 6% aus, zieht aber die jährlichen Zinsen sogleich ab; um wie viel ist dabei der Schuldner, welcher die Zinsen erst nach Ablauf des Jahres zu zahlen hätte, im Nachtheile? — Geometrija. 1. In einem Dreiecke sind gegeben die drei Seiten $a = 34$ m., $b = 45$ m., $c = 52$ m.; wie gross ist der Flächeninhalt dieses Dreieckes? 2. Der Halbmesser eines Kreises ist 35 m.; um wie viel sind Umfang und Inhalt dieses Kreises grösser als Umfang und Inhalt des eingeschriebenen regelmässigen Sechseckes und um wie viel sind sie kleiner, als Umfang und Inhalt des umschriebenen Quadrates? 3. Wie viel wiegt eine dreiseitige, 8 dcm. hohe Piramide aus Gusseisen, wenn jede Seite der Grundfläche 2·8 dcm. beträgt und wenn 1 Kubdcm. Gusseisen 7·2 Kilogr. wiegt? — Lepopisje in risanje. 1. Jede der drei Verszeilen (von Rückert): »Die Zukunft habt ihr, ihr habt das Vaterland, — Ihr habt der Jugend Herz, Erzieher in der Hand, — Was ihr dem lockern Grund einpflanzt, wird Wuzel schlagen«, ist in einer der drei gebräuchlichen Schriftarten zu schreiben. 2. Ein aufgestelltes Holzmodell ist in perspectivischer Zeichnung auf freier Hand wiederzugeben. 3. Eine Tafelzeichnung ist mit selbstständiger Annahme der nothwendigen Hilfslinien zu copieren.

C) Raznoterosti. Na šolah, katere so se morale letos zaradi raznih kužnih bolezni pred postavnim časom zapreti, začel se je pouk zato 14 dni pred. — Razpisana je nadučiteljska služba v IV. plač. r. stoječe dvorazrednice pri sv. Duhu (okr. Gornjaradgona), do 30. novembra. — V zadnji številki omenjate tudi belih skrilnatih ploščic. Izumel je te ploščice g. Ed. Goldscheider. Izdelujejo se v c. kr. izključljivi privilegij zato imajočej »Erste Pilsner Kunststeinfabrik, Hauptdepôt in Prag bei Benedikt Fürth I. Basteigasse 5. Table izdelujejo se v treh velikostih. Št. 1 veljá nelinirana 20, št. 2, 24, št. 3, 28 kr. Linirana stane vsaka 2 kr. več. Narejene so iz trde, bele snovi ter prav gladke. Pisati se dá na nje z vsakoršnim svinčnikom tako lahko in dobro kot na papir ter se napisano z mokro gobico ali cunjico zopet lahko zbrise. Izumetelj izumil pa je zdaj tudi še poseben črtalnik, ki je še pripravnejši nego svinčnik, kajti dá se pisava tudi suha zbrisati. Bele table imajo veliko zdravstveno in pedagogično prednost in so v primeri z desetkrat večjo trpežnostjo veliko ceneje od črnih. Vpeljale so se zato že skoraj v vse Dunajske šole. — V Graški »Tagesposti« toči neki dopisnik »Aus Untersteiermark«, britke solze, češ, Spodnještajersko učiteljstvo bo čisto podivjalo ter za svoj stan nesposobno postalo, ker baje premalo čita pedagog. časnike, a tim raje, o groza! — »Slov. Gospodarja« in »Sl. Narod.« G. dopisnice! Predno kaj v svet zatrobite in predno greste slov. učitelje pred nemškim svetom črnit in denuncirat, poučite se raji o istini svojih misli. Smelo trdim, da je Spodnještajersko učiteljstvo primeroma na več pedagog. listov naročeno kot Zgornještajersko. Na mnogih Spodnještajerskih tri- ali štirirazrednicah imajo učitelji za-se nekako čitalnico, v kateri leže razven mnogovrstnih slov. in drugojezičnih pedagog. listov tudi še znanstveni in šoli prijazni politični listi. Da se slovensko učiteljstvo sploh bolj pobriguje, se v svoji stroki in v obče izolirati, kažejo tudi njih pedagog. listi sami. Maloštevilno slov. učiteljstvo (kakih 1000 nas je v vsej Sloveniji!) vzdržuje tri pedagog. liste skoro čisto samo, brez tuje pomoči, kajti sestavki v njih so pisani v veliki večini samo od ljudskih učiteljev. A kako je pri nemških n. pr. pri »Pedag. Zeitschrift«?

Večina spisov je ali ponatisnjena iz drugih listov, ali sestavljena po tem ali onem viru, ali spisana od učiteljev visokih, srednjih ali meščanskih šol. Tudi mi ni še znano, da bi bili slov. učitelji moledovali pri Zgornjestajerskih, da bi njih liste duševno in materijalno podpirali, pač pa vé zgodovina marsikaj nasprotnega pripovedovati. — Če torej vse to premislim, vsili se mi misel, da Zgornjestajerski učitelji ali nič ne čitajo, ali pa so čez ušesa zaljubljeni v židovsko »Tagespost« ali v dvomljivega »Dorfbota«.

Tone Brezovnik.

Od sv. Jurija na Taboru (na Štajerskem) v dan 10. novembra 1882. — Redko svečanost obhajali smo v ponedeljek v dan 6. t. m.; otvorilo se je pri nas novo šolsko poslopje. Ob 10. uri predpóludne bila je v farni cerkvi sv. maša, h katerej se je sešló razun učiteljstva in šolske mladine mnogo čestitih gostov in vkljub obilnemu delu na polji precejšnje število domačega občinstva. Iz cerkve šli smo sè šolsko mladino v novo, s cesarsko in s slovenskimi zastavami okinčano ter lepo ovenčano, ravnokar po č. g. konzist. svetovalcu in župniku Fr. Globočniku blagoslovljeno šolsko poslopje, nad čegar veznimi vrati je bilo videti napis: »Na delo, mladost, ker resnóbní so dnevi, a delo in trud ti nebó blagoslovi«. V prostornej in lepo okinčanej sobi drugega razreda je g. župnik zbranej mladini z živimi besedami poudarjal dolžnosti do starišev in učiteljev ter jo spodbujal k pobožnosti, marljivosti, ubogljivosti in lepemu vedénju. Za tim je g. Ign. Cizelj, nadučitelj iz Vranskega ter soúd okr. šolskega svéta, z ganljivimi besedami slikal vzvišeni namen ljudske šole ter njeno splošno potrebo za vsacega človeka, ki hoče v zdanjih burnih časih zadovoljno in srečno živeti. Kazal je tudi, kako lepa je nova šola, ki se sme prštevatí k najlepšim v Savinski dolini. Med govorom videli smo marsikatero rosno oko ne le pri otrocih, ampak tudi pri starših. Otroci so potem zapeli pesmico »Rožici« in konečno cesarsko pesem; znani domači prijatelji šolske mladine pa so vse potrebno ukrenili, da jo je bilo mogoče primerno pogostiti. — Sè svojo navzočnostjo so nas počastili mej drugimi g. Ed. Schauer, grajščak in soúd okr. šolskega svéta; g. Šentak, veliki posestnik iz Vranskega, dalje gg. učitelji iz Št. Pavla pri Preboldu in iz Vranskega. — Vkupnega obeda udeležilo se je okolu 30 oseb, in tū se je vršilo mnogo napitnic, izmej katerih omenimo le one g. učitelja J. Vidic-a iz St. Pavla Njih Veličanstvu, katera se je vzprijela z burnimi živio-klici ter z vstanjem s sedežev. Napivalo se je tudi požrtovalnemu občinskemu odboru in krajnemu šolskemu svétu, potem predsedniku okr. šolskega svéta, c. kr. namestniškemu svetovalcu g. Haas-u, ki v svojem pismu do krajnega šol. svéta obžaluje, da ni mogel priti k tej svečanosti, ker je bil uradno zadržan.

Nadučitelj J. Šorn se zahvaljuje vsem gostom, posebno vnanjim za prijazno udeležitev, a občinski odbornik g. Miklavac napije vrlemu slovenskemu učiteljstvu itd. — Tako so nam mej blagimi prijatelji hitro minule kratke ure, in ločili smo se s prepričanjem, da smo se udeležili če tudi ne velike, a tem lepše in pomenljivejše svečanosti, ki nam bode ostala vedno v prijetnem spominu.

Konečno še nekaj o našej šoli sploh. Začela se je z letom 1845. in je torej najmlajša v Vranskem okraji, pa vendar prav lepo napreduje. Leta 1879. razširila se je v dvorazrednico, ali ker ni bilo še potrebnih prostorov, se ni mogla podučiteljska služba namestiti. Ker je bil pa en učitelj vendar le preobložen, najela se je lansko leto neka malo primerna šolska soba, kjer se je pretečeno šolsko leto prvi razred poučeval. No, zdaj smo dobili pa prav lepe šolske prostore. Prejšnje pritlično šolsko poslopje se je malo ne do cela podrlo in sezidala se je tam lepa enonadstropna hiša, v katerej ste dve prostorni, svetli in najnovejšim postavnim zahtevam primerni šol. sobi, stanovanji za 2 učitelja ter občinska uradnica. Vsi stavbeni troški se bodo narasli blizu na 3400 gld., kar primeroma ni mnogo, ali občino bode ta svota vendar malo trdo zadela, ker se je bila premalo pripravila za to podvzetje. Sploh pa je škoda, da se poslopje ni postavilo še prostorneje, namreč za 3 razrede, kajti potreba tretje šolske sobe se že zdaj kaže, ko imamo nad 200 otrok v šoli.

Bolski.

Iz Komna. (V o b r a m b o.) G. dopisnik »Radovedni opazovalec« v št. 20. »Učit. Tov.« z dopisom »s Krasa« pravi, da sem obljubil poročati o šolskih stvaréh s Krasa v »Učit. Tov.«, a da zaman iščemo v tem listu naznanil in poročil iz sej c. kr. okraj. šolskega svéta. — Nadalje pravi: »Kam so neki zašle — jih vsaj ni odnesel kak nasprotni duh!« — Kot sklep temu dopisu navede še: »Prihodnjič dragi »Tovariš« nekoliko o naših spreobrnjencih, ker pozvedel sem pozneje, da niso bili sami krivi — a upognili so vendar težke glave; pa tudi o učit. zborovanji, katero bode na Brežini v dan 12. t. m.« — Proti temu dopisu samo toliko opomnim, da sem resnično obljubil »Učit. Tovarišu« poročati o »šolskih stvaréh« Sežansko-Komenskem okraji — nikakor pa poročati »iz sej c. kr. okraj. šol. svéta«. — Da o »šolskih stvaréh« nijsem poročal dalje, — nijsem sam kriv, kajti odsvetovale so mi to merodajne osebe. Poleg

tega sem mislil, da se bode za to oglasilo spretnejše pero — nego je moje. Iz sej c. kr. okr. šol. sveta pa ne smem poročati, ker bi po takem nasprotoval ukazu sl. naučnega ministerstva. (Iz sej šolskih svetov poročajo celó vladni listi, se vé da le to, kar se poročati sme. Uredn.) Sicer pa nekateri res mislijo, da imajo iz učiteljšča užé vso »učenosť«; pa storili bi bolje, da bi svojih tovarišev po časopisih ne napadali. — V drugem svojem dopisu pa pravite: »Vidi se, da ima naše društvo mnogo prijateljev in da je užé na boljših nogah, posebno pa pod zdanjim čvrstim vodstvom, ker zabeléžiti imamo marsikaj lepega, kar se pod prejšnjim predsedništvom ni nahajalo«. — Tu očitata meni — kot bivšemu predsedniku; a pomislite, da sem tudi jaz ud tega društva in to mora tudi mene veseliti, če je istina, kar poročate. O listu »Šoli« pa povem sledeče: Vsled sklepa c. kr. okrajnega šolskega sveta ustavila se je resnično »Šola« vsem učiteljem. Le za biblioteko Sežana-Komen je odmenjen 1 iztis, poleg tega bode cirkuliral en list od učitelja do učitelja. Zakaj tako? No zato, ker oni 1/2%, ki ga učitelji plačujejo za učit. bukvarnico, je namenjen za nakupovanje dobrih originalnih pedagoških knjig, a ne za »Šolo«. »Šolo« naj vsak učitelj ima in naj jo čita; slabo spričalo bi bilo to učitelju, ako bi ne mogel sam imeti pedagoškega lista, ki stane — 1 gold. na leto. — Če se je tudi opustilo »Šolo«, to nič ne škodi. Dolžnost vsakega učitelja naj bode, da se jo — naroči sam. Kdor ne more, ali noče, dobil jo bode sam »ad circulandum«. Kaj nij tako prav? »Šola« s tem nič ne trpi, a mi prihranimo lepo svoto denara za nakup dobrih pedagoških knjig za učiteljsko bukvarnico.

Ali se ima »Učit. Tov.« vzprejeti v učit. knjižnico, ali ne, tega ne določuje niti jaz, niti moj tovariš; to je naloga stalnega odbora in potem c. kr. okrajnega šolskega sveta. Če ga hočete imeti v knjižnici, lahko se izrazite v bodoči okrajni učit. konferenci. Bodite pa prepričani, da jaz temu ne bodem nasprotoval, ker sem tudi sam njegov naročnik. — Kar zadeva volitev v okr. šolski svet, lahko dam račun vsakemu, če tudi po dopisnikovem mnenju nijsem pomolil najmanjše »fige«, — kar je pa od Vas obrekovanje. — S tacimi napadi niti za pičico ne koristimo stvari — timveč le sami sebi škodujemo. — Kdor dandanes trezno misli in sodi, ne odgovarja takim dopisnikom, ki pišó dopise le po osebnih pod vplivom osebnega mrzenja vzprejetih vtiskih. To za vselej! —

A. L.

Iz Krškega okraja. (Poročilo o okrajni učiteljski konferenci). V našem okraji imeli smo še le 4. t. m. uradno okrajno učiteljsko skupščino pod predsedništvom šolskega nadzornika, g. profesorja Wurner-ja. Žbrali so se bili vsi (38) učitelji in učiteljice tega okrajnega glavarstva. Za svojega namestnika si je predsednik izbral g. Lapajne-ta, š. ravnatelja v Krškem. Zapisnikarja sta bila pa: učitelj Vagajo in učiteljica Golč; prvi je pisal zapisnik menda v slovenskem, druga v nemškem jeziku. G. nadzornik, ki je nemško govoril, spominjal se je v svojem nagovoru najprvo umrlega okrajnega glavarja Schönwetter-ja, poudarjaje njegovo delavnost za šolo v Krškem šolskem okraji, kjer so bile pred njegovim nastopom (l. 1874. menda) še samo enorazredne šole, kjer je pa zdaj 1 meščanska učilnica, 1 čveterorazrednica, 4 trirazrednice in 7 dvorazrednic. V priznanje obžalovanja po njem je učiteljstvo ostalo. — V svojem poročilu o stanji šolstva v okraji poudarjal je nadzornik mej drugim to, da se je šolsko obiskovanje od lanskega leta nekoliko (za 2.6%) zboljšalo, da je pa v nekaterih družih obzirih marsikakega napredka treba, o čemer je dajal kratke navode. — Po naznanilu od lanske konference sem došlih ukazov, poročal je učitelj Ravnikar o zgodovini v ljudskih šolah, osobito o tem, katere učne slike iz zgodovine bi bile na podlogi učiteljskih izdelkov od lanskega leta primerne za posamezne razrede na raznih šolah tega okraja. Njegovi nasvétí so bili vzprejeti in bodo se po sklepu konference poslali vsem šolam v okraji. — O petji, zlasti o zadržkih za poučevanje v petji po učnem načrti govoril je g. Gašperin (nemški). O tem predmetu se je mnogo ugibalo. Nekateri so trdili, da je temu predmetu premalo časa odmerjenega, drugi, da manjka sredstev: gosli, harmonijuma, pevskih knjižic itd. Naposled se je sklenilo, da bi okrajni šolski svet opomnil krajne šolske odbore, da šolam preskrbé potrebna sredstva za petje; a učiteljem je nadzornik priporočal, naj petje z veseljem gojé in tudi čas, ki je telovadbi odločen, porabijo za petje, kadar dojde ukaz od deželnega šolskega sveta, da naj se tisti učitelji, ki nimajo zmožnosti za telovadbo in tudi telovadišča ne, poslednji predmet opusté.

Potem je imela gdč. učiteljica Golč praktični poskus s svojo deco v drugem razredu, pri čemer se je izkazala, da ume izvrstno poučevati in da je popolnoma zmožna pravilne slovensčine.

Pri poročilu o stanji okrajne učiteljske knjižnice vnel se je živahen razgovor o nakupovanji novih knjig, zlasti pa o podpori, katera naj bi se iz zaloge knjižnice dala novi knjižici: «O pisu Krškega okrajnega glavarstva v zemljepisnem in zgodovinskem obziru», katero bi rad s pomočjo skupnega učiteljstva v okraji na svetlo spravil predsednik omenjenega odbora, g. Lapajne. Določilo

še ni o poslednjem predmetu nič gotovega. V odbor bukvarnice so bili izvoljeni gospodje: Bezlaj, Lapajne, Ravnikar, Valenta, in Seidl. V stalni odbor isti gospodje razen g. Bezlaja. Zadnja točka dnevnega reda je bila volitev učiteljskih zastopnikov v okrajno šolsko svetovalstvo. Izvoljena sta bila gg.: Lapajne in Abram (poslednji še le pri ožji volitvi). Pri skupnem obedu v gostilnici g. Gregoriča je napil g. Lapajne nadzorniku g. Wurner-ju, ki se je v slovenskem jeziku zahvalil učiteljstvu za to prijaznost.

Iz Prema. Naj poročam »Tovarišu« nekoliko o tukajšnjih šolskih razmerah. Šolsko leto pričeli smo letos pri nas v dan 9. t. m. sè sveto mašo k sv. Duhu. Vseh vkupaj za šolo dosta starih otrók je ogromno število 249; od teh hodi v vsakdanjo šolo 87 dečkov in 86 deklic, a v ponavljavnico pa 22 dečkov in 33 deklic. Vsakdanjih pohajevalcev šole je 173, ponavljavcev pa 55, tedaj vkupnih obiskovalcev nič manj nego 228 otrók. Od ponavljavcev eden je v Trstu, a vsakdanjci dva služita na Ostrožnem Brdu, eden je pa v Gorici, kjer nadaljujejo svojo šolsko dolžnost. Zavoljo premalega telesnega razvoja je 7 dečkov in pa 10 deklic za eno leto od šolskega obiskovanja oproščenih. Tukajšnja, sicer prav snažna, svetla in čedna šolska sobica zadostuje pa po najnovejših sanitarnih določilih ravno da trideseterim obiskovalcem ob enem, ako bi bilo mogoče to tudi strogo v poštev jemati, kar pa pri zdanjih tukajšnjih šolskih razmerah gledé ogromnega števila šolskih obiskovalcev ni. Dasiravno je pouk poludnevni, štejeta višja dva dopoludanska oddelka 75, a nižja dva popoludanska pa 98 otrók (obiskovalcev). Pri ponavljavcih je razmera gledé števila obiskovalcev v primeri sè šolsko sobico popolnoma pravilna, ker je dečkov le 22, a deklic pa 33, koji se po postavi morajo ločeno poučevati.

V taki stiski in gnječi poleg starih in nevkretnih šolskih klopi, ako bi tudi otroci vedno v šolo hodili, ni mogoče pri vseh predpisanih predmetih čudežev delati, ter do pravega smotra dospeti, a to pri vsem trudu in najboljšej volji ne. Če je pa kje kak tak umetnik v deželi, naj pride ter svojo umetnost dobro dokaže in izpelje, za kar bodemo mu vsi iz srca hvaležni! — V enacih položajih mora imeti učitelj ne jekleno nego grafitno strajnost in konsekvenco, ako hoče vsaj pri nekaterih predmetih le deloma svoje učence do pravega smotra dovesti. Žalostno je zadosti, da se take razmere o svojih časih objektivno in pravično ceniti ne umejo, — da več ne rečem. —

Hoja v šolo tukaj je sosebno zdaj zaradi bolezní in »robodov«, katerej so od časa do časa skoraj vsi šolski otroci zapadli (nekateri pred začetkom šolskega leta, a drugi pa zdaj), takole precej neredna. Glavni vzrok, kar iz lastne skušnje vem, je pa tukaj vsled slabih letin — mej letom — splošna revščina in ubožstvo, — dalje tudi oddaljenost in pa večkrat dolgočasno slabo vreme.

Naj bi pač merodajne šolske oblasti skoraj tudi na Prem malo svojega pozora obrnile, ter naj bi skrbele za boljši in tečnejši pouk mladine s tem, da tukajšnjo enorazredno ljudsko šolo na eni ali drugi način primerno razširijo!

M. Rant.

Iz Mirne na Dolenskem. V ponedeljek v dan 23. preteč. m. se je pri nas šola začela in ob enem se je tudi vpisovala šolska mladina v novejši šoli. Kakor pri vsakej priložnosti, kjer gre za dom, vero in cesarja, tako so se tudi danes Mirenčani vrlo obnesli. Užé ob sedmi uri zjutraj, ko zazvoní veliki zvon, so se slišali gromoviti poki topičev, in so vabili ljudi k slovesni službi božji. Mnogospoštovani gosp. župnik Fran Jarc darovali so, po poklicu sv. Duha, péto sveto mašo sè blagoslovom. Kaj lepo je bilo videti šolsko mladino, katera je stopala iz cerkve paroma za cesarsko in cerkveno zastavo. Za njim pa so se vrstili g. župnik, župan in predsednik krajnega šolskega sveta in mnogo drugih ljudi. Iz županove hiše vihrala je velika slovenska zastava. Pred šolo pa so stali mlaji z venci oviti in z vihrajočimi zastavami. Veselo in ganljivo bilo je videti, kako so deca vesela in krasno okinčaneji sobi svoja prostorčka posedla in radovedno čakala kaj pride. — Za tim zbrane ogovori naš g. župan, in izročá šolsko mladino častitemu g. župniku in g. učitelju. Dalje opozoruje otroke, naj bodo v novejši šoli tem bolj poslušljivi in pridni, kajti le s tem, da se pridno učé, bodo pokazali, da so hvaležni staršem, učiteljem in drugim prijateljem. Govor, ki je naredil globok utis v srcih poslušavcev, sklene s trikratnim »živio« na presvetlega cesarja. Govorila sta potem še g. učitelj in g. župnik. Ko se je mej streljanjem odpela cesarska himna, zapustilo je ljudstvo šolsko sobano vse zavzeto v stalni spomin. Vsa čast pa bodi g. županu, g. predsedniku krajnemu šol. svétu, g. župniku in g. učitelju za njihov trud. Blagor pa srenji, in sme biti ponosna, da ima take vnete in značajne voditelje. — Bog jih ohrani še mnoga leta v blagor domovine in národa!

Iz Gorice, v dan 11. nov. V zadnjem polovici pret. meseca vršile so se pri tukajšnji izpraševalnej komisiji preizkušnje učiteljske sposobnosti. Oglasilo se je 9 učiteljic in 1 učitelj. Mej temi je bila le 1 učiteljica Slovenka (gdč. M. Negovetič, iz Postojinskega okraja) in učitelj Slovenec (gosp. Fr. Bajt, pomožni učitelj na tukajšnji deske vadnici). Ostale so bile

Lahinje, nekatere z Goriškega, nekatere iz Istre. Od teh ste dobili 2 spričevalo prvega reda; ena je pa pala. Gdč. Negovetič je dobila spričevalo III. reda, gosp. Bajt II. reda, oba za slov. in nem. ljudske šole. Povsem je izid preizkušenj še dovoljen, boljši kakor v pretečenem maju, ko je bila pala nadpolovica učiteljic, mej temi 2 Slovenki. To je bilo tudi menda uzrok, da sta bila takrat le dva oglašenca slov. rodú, ker marsikedo se rajše oglasi pri Koprski izpraševalni komisiji, ki — pravijo — da bolj skozi prste gleda. Sploh pa se mora priznati, da so italijanski učitelji in učiteljice mnogo pridnejši od slovenskih. Jako pogostoma se namreč Italijani oglašajo k izpitom za meščanske šole, in tudi spričevala I. reda niso pri njih tako bele vrane. A pri primorskih Slovencih bi zastoj iskal učitelja sè spričevalom I. reda in tudi izpitanih meščanskih učiteljev nimamo še. To nam ni kaj v čast! Slov. učiteljski mladenči na Primorskem! — na Vas je, da se povsem obistini Vodnik-ova trditev: za uk si prebrisane glave.

Iz Ljubljane. (Iz seje c. kr. dež. šolskega svéta za Kranjsko 20. okt. t. l.) — Rešijo se pritožbe nekaterih učiteljev iz prejšnje službine dóbe o posameznih terjatvah. — Prošnja neke učiteljeve vdove, da bi si ji milostno dovolila pokojnina, se ne usliši. — Reši se več pritožeb in prošenj o kaznih zaradi šolskih zamud. — Prošnja okrajnega šolskega svéta, da bi se tamošnjim pomožnim učiteljem plača povikšala, se ne odobri. — Nasvèt okrajne uč. konference, da bi se nekaj izpremenili uradni spisi, odkaže se v to voljenemu odboru, da se o tem popred posvetuje. — Dvema glavnema učiteljema se prizná in nakaže druga službena doklada. — Tri učiteljske službe na ljudskih šolah se stalno oddajo. — Odbere se šest učiteljev, katerim naj bi se podelile Metelkove ustanove, ter se oddajo knezošk. konzistoriju v potrjenje. — Gimnazijalnemu profesorju se pripozná 5. petletna doklada. — Reši se več prošenj za oprostenje šolnine in za razne nagrade.

— Pri zadnjih učiteljskih preizkušnjah v Ljubljani so bila te-la pismena vprašanja: *A.* Za ljudske šole. Iz pedagogike: Pflichten der Lehrer in Bezug auf Schulhygiene. Der Classen- und Abtheilungsunterricht in den öffentlichen Volksschulen. — Iz nemščine: »Des Lebens ungemischte Freude ward keinem Irdischen zutheil;« Erklärung der Satzverbindung; Aufzählung der Arten der Satzverbindungen und Erläuterung derselben durch Beispiele. — Iz slovenščine: Razloži naj se pregovor: »Vsaka ptica rada leti tje, kjer se je izvalila«. Kaj so pogojni stavki in katere besede jih začenjajo? Kako se loči slovstvo slovensko? — Iz aritmetike in geometrije: Man entwickle $\frac{9\frac{1}{2} - 1\frac{3}{4}}{2 + 3\frac{5}{6}}$. Jemand kann nach einem Jahre 10.000 fl. beheben; er benöthigt das Geld sogleich und lässt sich einen Abzug von 8 Proc. gefallen, wie viel Gulden erhält er? Die Multiplication einer ganzen Zahl mit einem Bruche ist methodisch zu entwickeln. Aus dem Inhalte eines Kreises von 432 Quadratcentimeter ist der Inhalt des zu einem Centriwinkel von 84° 12' gehörigen Sectors zu berechnen. Die Seite eines Würfels beträgt 6 Meter, um wie viel ist die Seite eines Würfels von doppeltem Inhalte grösser? Iz risanja: Eine Zusammenstellung geometrischer Formen in der Ebene ist aus freier Hand abzunehmen und das Dictat hiefür anzufertigen. Die Contouren einer Zusammenstellung von Eben- und Krümmflächern sind nach der Anschauung zu zeichnen. — Iz pisanja: Die Taktschreibmethode und ihre Begründer; worin bestehen die Vortheile dieser Methode? Die Grossbuchstaben der Lateinschrift sind in genetischer Folge niederzuschreiben. — *B.* Za meščanske šole. Iz pedagogike: Entwicklung und Cultur der höheren Gefühle; wie unterscheiden sich Lehrgang und Lehrform an Volksschulen von jenen an Mittelschulen? Specialschulen im Gebiete des Volksschulwesens, welche zu Ende des vorigen und im Laufe dieses Jahrhunderts eingeführt worden sind. — Iz nemščine: Die deutsche und dramatische Dichtung im 18. Jahrhunderte. Ueber den Gebrauch des Coniunctivs in der deutschen Sprache. Iz slovenščine: Lenoba (razvitek pojma). Kaj je slovenski nedoločnik in kako se rabi? Odkod ima »Remški evangeli« posebno imenitnost? — Iz zemljepisja: Welchen Einfluss hat die Refraction des Lichtes auf die Tageslänge, die Dauer der Dämmerung und den scheinbaren Ort der Gestirne? Kurze Erklärung der Dünenbildung. Vergleichende Uebersicht der physischen Geographie Südamerikas und Australiens. Uebersicht der Orographie Krains. Iz zgodovine: Lehrplan des Geschichtsunterrichtes für Bürgerschulen und Angabe einiger Geschichts-Lehrbücher für diese Lehranstalten. Epaminondas und Pelopidas. Prinz Eugen von Savoyen. (Kurzes Lesestück für ein Volksschul-Lesebuch.)

— Sliši se iz vrjetnih virov, da je Njihovo apostolsko Veličanstvo dovolilo zidati zgradi za zedinjeno izobraževališče, za učitelje in učiteljice, in da se bodo takoj začele delati priprave, da se poslopje užé prihodnjo vzpomlad začnè staviti, in se užé v prihodnjem letu dokončá.

— Odlikovanje. Gospod dr. Leonard Klofutar, profesor bogoslovja, častni kanonik in ud c. k. dež. šolskega sveta, je za svoje mnogoletno in jako zaslužno delovanje dobil viteški križ Franc Josipovega reda. — Monsg. Luka Jeran imenovan je kanonikom Ljubljanskim. Čestitamo obema!

— »Slovensko učiteljsko društvo« ima od 15. t. m. v špitalskih ulicah št. 3 (Bierquelle) v I. nadstropji svojo sobo, v katero k otvorjeni danes zvečer ob 7. uljudno vabi **Odbor.**

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. J. Zupin, učitelj v Kamnigorici, šel je za učitelja v Brusnico. — G. g. izpr. uč. kandid. Tramte in Stiasni prideta kot zač. učitelja v Kamenik. — G. g. Maier, nadučitelj v Leskovci, in Medic, učitelj na Jesenicah, menjata s službama. — I. učiteljsko službo pri dekliški šoli v Črnomlji dobila je gdč. Matanovič, zač. učiteljica v Dobropoljah. — Gpdč. Ana Bauer je za trdno postavljena na III. uč. službo v Mokronogu. — G. Jan. Rodič je za trdno postavljen v Šent-Juriji.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazrednici v Dvoru z letno plačo 500 gld. in s stanovanjem za trdno ali začasno. Prošnje do 18. t. m. pri okr. š. svétu v Novem mestu. Na enorazrednici v Podragi z letno plačo 400 gld. Prošnje do 15. dec. t. l. pri okr. šol. svétu v Postojni. Na enorazrednici v Kamnigorici z letno plačo 500 gld. Prošnje do 20. t. m. pri okrajnem šolskem svétu v Radovljici.

Razpis učiteljske službe.

V **Ponikvi**, na dvorazrednici, se učiteljska služba IV. plačilnega reda s stanovanjem začasno oddaja. Prošnje naj se ravnajo na krajni šolski svét v Ponikvi do 20. novembra t. l.

C. k. okrajni šolski svét v Šmariji

v dan 28. oktobra 1882. l.

Prvosednik: *Haas* s. r.

Slavnim vodstvom ljudskih šol in krajnim šolskim svétom priporočamo svojo

veliko zalogo vsakovrstnega šolskega blaga,

šolske knjige, učne pripomočke in razne pisalne priprave ter zagotavljamo, da bodemo p. n. gg. naročnikom pošteno in cenó postregli.

Janez Giontini

v Ljubljani.